

DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-356-9-42>

**RISKS OF FINANCING INVESTMENTS
IN THE CONDITIONS OF MARITAL LAW OF UKRAINE**

**РИЗИКИ ФІНАНСУВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙ
В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ УКРАЇНИ**

Для підтримання стабільності економіки України важливість фінансування інвестицій в умовах воєнного стану набуває особливого значення та вимагає уважного розгляду. Війна в Україні породила низку складних завдань та ризиків для економічного розвитку, які потребують впровадження надзвичайних заходів та дієвих стратегій.

Військова агресія Росії негативно вплинула на потенційних для України інвесторів, особливо іноземних, так як в більшості світу Росію, яка територіально і за чисельністю населення Росія у разі перевищує Україну, досі розглядають як вагому силу, з якими потенційне економічне та політичне партнерство може бути вигідне у майбутньому.

У свою чергу, українська економіка потребує значної зовнішньої фінансової підтримки для протистояння агресору та виконання українською державою своїх функцій та обов'язків. Активні бойові дії на більшості територій України, масове переміщення населення, руйнація та закриття аеропортів, портів, закриті кордони та порушення міжнародної логістики відлякує інвесторів. Загроза безпеці та непередбачуваність подій роблять важким передбачення ризиків та розрахунок інвестиційних стратегій чим значно погіршують інвестиційний клімат в країні.

Окрім цього, на інвестиційній привабливості України негативно позначаються недосконалість правового поля в питаннях забезпечення інвестиційних процесів; недосконала система банківських гарантій іноземних вкладів; корупційна складова владних структур на всіх етапах отримання дозвільних документів та прийняття регуляторних актів; відсутність дієвих інструментів, інституційної системи страхування воєнних ризиків та інвестиційних проєктів; негативна судово практика. Все це створює економічні загрози для інвестування через ризики їх зриву або замороження [1].

Негативно війна вплинула і на статус України, як великої транзитної держави. Велика частина транзитної торгівлі проходила через територію, як Росії, так і Білорусії. Під час війни всі ці потоки зупинилися, а їхнє швидке відновлення в майбутньому після закінчення військових дій не викликає великих надій у аналітиків [2].

Непростою залишається ситуація і з морськими вантажними перевезеннями, які через блокаду судноплавства у Чорному та Азовському морях не дають Україні отримати близько \$170 млн. У 2021 році ці галузі разом принесли до бюджету країни більше \$55 млрд. Загалом морськими транспортними шляхами здійснювалося близько 70% експорту продукції українського виробництва (приблизно \$47 млрд.), а також велика частина імпорту країни. Експорт чорної металургії, руди та шлаків, а також зерна та олії майже на 100% передбачав використання морського транспорту [3].

Активна війна на території України та постійне зростання її збитків представляють суттєвий ризик для фінансування інвестицій. Військовий конфлікт супроводжується спадом економічної активності, зменшенням виробництва та збільшенням державних витрат на потреби армії, військову техніку та соціальні гарантії. Це призводить до скорочення ресурсів для інвестицій та обмеження розвитку економіки. За словами прем'єра Дениса Шмигала, наразі Україна оцінює витрати на відбудову в \$750 млрд. Голова Європейського інвестиційного банку Вернер Гоер озвучував суму у понад \$1 трильйон, яка повинна піти на відбудову України. Світовий банк заявив, що на післявоєнне відновлення країні потрібно понад \$400 млрд., проте в цю суму не були враховані витрати на відновлення територій, які від 2014 року окуповані РФ, зокрема півострів Крим і частини Донецької та Луганської областей, а також наслідки масштабної техногенної катастрофи – підриву росіянами Каховської ГЕС. Аналітики ВМІ Research сумніваються, що Україна отримає від країн-партнерів очікувані \$750 млрд. допомоги для відбудови, адже український план відбудови пов'язаний зі значними ризиками, яких не було після Другої світової, серед яких виділяють імовірність зменшення міжнародної підтримки, конкуренцію країн-партнерів за вплив в Україні та внутрішню корупційну складову, яка серйозно підірвала аналогічні проєкти в Боснії та Герцеговині, Іраку, Афганістані й Косові [4].

Демографічна ситуація потребує змін, адже існує загроза значного дефіциту кваліфікованих кадрів. Інвесторам може бути просто не вигідно створювати великі нові підприємства чи розвивати існуючі там, де кількість робочої сили буде зменшуватися щорічно, а вартість праці навпаки знає значного зростання через такі відсутність людського ресурсу всередині країни [2].

Демографічна криза та недостача людського капіталу є серйозним ризиком для фінансування інвестицій в Україну. Україна була найстаршою країною Європи до війни з медіанним віком населення 44,7 роки. В результаті війни країна стала ще старшою, щонайменше 20% біженців не повернуться до України після війни. Серед них – люди працездатного віку та їхні діти. Зростає смертність, погіршується здоров'я мешканців країни, в основному через постійне відчуття незахищеності та стрес. Сюди можна додати втрату місця проживання чи доходу, незручності, зумовлені російськими обстрілами енергетичної інфраструктури, обмежений доступ до медицини, погане харчування. Все це негативно позначається і на психіці: за даними ВООЗ, близько 10 млн. людей в Україні схильні до ризику розвитку психічних розладів [4].

Проте, попри війну та наявні ризики, Україна все ще залишається привабливим ринком для іноземних інвесторів, а питання залучення іноземних інвестицій у вітчизняну економіку на тлі розвитку фінансових інститутів та інтеграції України у європейське та світове економічне співтовариство істотно підвищують увагу до інвестиційного потенціалу країни.

Незважаючи на активні військові дії, Україна має потужний інвестиційний потенціал та широкі перспективи в залученні іноземних інвестицій. Більшість підприємств адаптувалися, забезпечують безперервність роботи, прибутковість та розвиток, сприяють формуванню інвестиційного потенціалу. Нині це понад \$400 млрд. у 10 галузях: оборонно-промисловий комплекс (\$43 млрд), енергетика (\$177 млрд), логістика та інфраструктура (\$123 млрд), агропромисловий комплекс (\$34 млрд.), промислове виробництво (\$16 млрд.), інноваційні технології (\$11 млрд.), металургія та металообробка (\$26 млрд.), фармацевтика (\$19 млрд.), природні ресурси (\$5,6 млрд.), деревообробка та меблеве виробництво (\$5 млрд.). Міжнародні інвестори очікують закінчення війни для того, щоб активно продовжити інвестування в Україну [5].

Список використаних джерел:

1. Нечипорук, О. (2023). Проблема залучення іноземних інвестицій в Україні під час війни. *Економіка та суспільство*, (54). DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-54-6>
2. Легенди про післявоєнну відбудову України: що з ними не так. URL: <https://thepage.ua/ua/experts/vidnovlennya-ukrayini-pislya-vijni-v-yaki-legendi-ne-varto-viriti> (дата звернення: 29.09.2023).
3. Шевчук О.А., Гайванович Н.В. Сучасний стан, проблеми та перспективи розвитку морських вантажних перевезень в Україні та світі / Чернікова Н.М., Іщенко І.С., Большая О.В. *Економічний вісник НТУУ «КПІ»* : збірник наукових

праць. 2023. № 25. С. 59–64. Бібліогр.: 6 назв. DOI: <https://doi.org/10.32782/2307-5651.25.2023.10>

4. Чому післявоєнна відбудова України складніша, ніж ми думаємо, а також скільки потрібно часу для відновлення країни (спойлер: на жаль, багато) URL: <https://zaborona.com/chomu-pislyavoyenna-vidbudova-ukrayiny-skladnisha-nizh-my-dumayemo/> (дата звернення: 29.09.2023).

5. Віблій П. І. Інвестиційний потенціал України в умовах війни. *Галицький економічний вісник*. Т. : ТНТУ, 2023. Том 82. № 3. С. 80–89. (Фінанси, банківська справа та страхування). DOI: https://doi.org/10.33108/galicianvisnyk_tntu2023.03.080